

Vědecká rada ocenila zlatými medailemi pět osobností Univerzity Karlovy

21.9.2023 - Jiří Novák | Univerzita Karlova

Vědecká rada UK na svém pravidelném zasedání ve čtvrtek 21. září udělila zlaté pamětní medaile pěti významným osobnostem, jež jsou profesně spojeny s Univerzitou Karlovou. Pamětní medaile předal prorektor pro akademické kvalifikace profesor Jan Kuklík.

Na zasedání Vědecké rady UK byli oceněni:

- prof. MUDr. Milena Černá, DrSc. (3. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v oboru hygieny a epidemiologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Milena Černá svůj profesní život spojila především se Státním zdravotním ústavem a 3. lékařskou fakultou UK, kde velmi aktivně stále působí. Z hlediska odborného zaměření se celoživotně orientovala zejména na toxické a genotoxické účinky faktorů prostředí, monitorování expozice populace toxickým a genotoxickým látkám a endokrinním disruptorům, a dále na sledování saturace látkami s benefičními účinky. Zásadní měrou přispěla k zavedení a rozvoji biomonitoringu na národní úrovni jako nástroje hodnocení expozice populace chemickým látkám z prostředí, sledování časových trendů a hodnocení zdravotních rizik, účastnila se přitom i mezinárodních projektů v této oblasti.

Jako dlouholetá šéfredaktorka časopisu Central European Journal of Public Health má hlavní zásluhu na

systematickém zvyšování odborné úrovně časopisu a získání IF. Na fakultě se podílela na reformě výuky hygieny a preventivního lékařství, dodnes hojně vyučuje v rámci magisterského studia i studií bakalářských a patří mezi oblíbené učitele. Své znalosti a zkušenosti předává studentům rovněž v rámci postgraduálního vzdělávání.

- prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v oboru urologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc., emeritní přednosta Urologické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, funkci zastával v letech 1995-2009, současně byl i vedoucím Katedry urologie IPVZ v Praze. Vedle této významné pozice vykonával funkci vědeckého sekretáře České urologické společnosti ČLS JEP (1990-1996), zastával funkci předsedy Vědecké rady MZ ČR (1999—2004) a byl předsedou akreditační komise pro urologii a dětskou urologii MZ (2005—2010). Byl také stálým zástupcem ve výboru European Medical Research Councils of the European Science Foundation a členem Board of the European Urology Scholarship Programme a lektorem European School of Urology. V roce 1999 založil tradici Zimních urologických sympozií v České republice.

Po získání základní urologické erudice se zaměřil na dětskou urologii a jako vedoucí samostatného dětského oddělení v rámci Urologické kliniky FN2 s FP a FVL UK vybudoval centrum dětské urologie, které se stalo sídlem Subkatedry dětské urologie ILF. Spolu s doc. Utíkalovou, prof. Stefanem a doc. Krolupperem se stal spolutvůrcem moderní dětské urologie v naší zemi. V roce 1993

absolvoval studijní pobyt u prof. Mundyho a prof. Ransleyho v Londýně.

Jako vedoucí katedry urologie IPVZ prosadil vyšší požadavky na chirurgickou erudici mladých urologů, byly vytvořeny nové náplně oboru a rozšířena tradice pravidelných postgraduálních kurzů. V roce 1998 vydal trojdílnou monografii Urologie, která se stala základní učebnicí moderní urologie pro lékaře před atestací z urologie a z dětské urologie. Prof. Dvořáček je autorem či spolaautorem více než 300 odborných prací v domácích a zahraničních časopisech. Je čestným členem České urologické společnosti ČLS J.E.P., Slovenské urologické společnosti a Evropské urologické společnosti. Získal řadu významných ocenění, v roce 2013 mu udělil prezident ČR Miloš Zeman vyznamenání „Za zásluhy ve vědě a výzkumu“.

„Vše, čemu jsem se věnoval, jsem nedělal pro zásluhy, ale pro pacienty a blaho České republiky. Už po promoci jsem toužil po tom se na Univerzitu Karlovu vrátit a s výjimkou několika málo let, jsem zde strávil dlouhou dobu. Ocenění si velmi vážím,“ řekl prof. Jan Dvořáček.

- prof. MUDr. Hana Papežová, CSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné dílo v oboru psychiatrie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Hana Papežová v letech 1993–1995 absolvovala odbornou stáž jako research assistant v Nathan S. Kline Institute, New York University v USA (prof. Volavka). Od roku 1995 pracovala jako odborný asistent na Psychiatrické klinice 1. lékařské fakulty UK, od roku 1998 jako vedoucí Centra pro poruchy příjmu potravy. V rámci postdoktorandského studia ve Výzkumném ústavu psychiatrickém (dnes Národní ústav duševního zdraví) v Praze a později i během stáže v Nathan S. Kline Institutu se věnovala výzkumu dlouhodobých průběhů schizofrenie, bipolární afektivní poruchy a studiu násilného chování. Má zkušenosti z poradenství i v krizové intervenci (Krizové centrum RIAPS Praha). Od roku 1989 se zabývá především poruchami příjmu potravy, výzkumem, výukou i klinickou praxí.

Je autorkou terapeutických vodítek pro léčbu poruch příjmu potravy. Založila Sekci pro poruchy příjmu potravy České psychiatrické společnosti, Svépomocnou asociaci pro podporu pacientů i jejich rodinných příslušníků a neziskovou organizaci E-clinic. Při výzkumu mechanismů poruch příjmu potravy a komorbidních poruch studuje nové fenotypy a usiluje o zavedení nových poznatků do klinické praxe a do preventivních edukačních programů. Hlavním cílem projektů je zkoumat mechanismy vztahů mezi vnímáním bolesti, vlastního těla a dalšími symptomy poruch příjmu potravy a jejich biologickými markery. Výstupy vedou k identifikaci prediktorů průběhu jednotlivých subtypů – anorexie, bulimie, psychogenní přejídání – a komorbidních onemocnění, k upřesnění indikací pro farmakologické (antipsychotika, antidepresiva, stimulancia) i nefarmakologické intervence (rTMS, kognitivní remediaci).

V roce 2004 iniciovala vznik specializovaného Denního stacionáře pro poruchy příjmu potravy. Reprezentuje Českou republiku v mezinárodních výzkumných projektech, spolupracuje se zahraničními Centry a v rámci Academy for Eating Disorders (AED) a European Council for Eating Disorders (ECED). Podílí se na výuce našich i zahraničních postdoktorandských studentů, atestační přípravě lékařů a na psychoterapeutickém výcviku a supervizi. Kromě 91 publikací ve vědeckých odborných časopisech je výsledkem její práce v oblasti poruch příjmu potravy také několik knih. „Problematické a léčbě poruch příjmu potravy se věnuji čtyřicet let a trápí mě, že v posledních letech počet případů vzrůstá. Mým cílem je proto zvýšit dostupnost lékařské péče,“ vyjádřila přání prof. Hana Papežová.

- prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v

Prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc. patří mezi přední představitele oboru ortopedie u nás i v zahraničí. Na 1. lékařské fakultě začal pracovat po skončení studií, nejprve na Anatomickém ústavu, později na nynější I. ortopedické klinice 1. LF UK a FN Motol. Od r. 1990 do 2014 byl přednostou této kliniky, 6 let byl členem vedení fakulty ve funkci proděkana pro klinickou práci a řadu let byl členem Vědecké rady 1. lékařské fakulty UK. Patří mezi vynikající pedagogy a přední evropské odborníky v oblasti ortopedie. Těžištěm jeho práce je endoprotetika a vývoj kloubních náhrad, jejich klinické zkoušky a hodnocení. Výraznou aktivitou profesora Sosny je léčba nejzávažnějších postižení ramenního kloubu a vývoj implantátů pro náhradu ramene. Kromě ramenního kloubu se také podílel také na vývoji kyčelní a totální náhrady kolenního kloubu.

Z jeho dalších aktivit v posledních dvaceti letech je nutno jmenovat alespoň členství v České lékařské akademii, v poradním sboru ministra zdravotnictví, funkce zástupce vedoucího redaktora Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae čechoslovaca, členství v redakčních radách časopisů Operative Orthopadie und Traumatologie a The Journal of Arthroplasty. Zastával funkci předsedy České společnosti pro ortopedii a traumatologii. Je autorem řady monografií a dalších významných vědeckých prací.

- prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D. (PřF UK) - zlatá medaile za významné dílo v oboru parazitologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. RNDr. Jan Tachezy je jednou z nejvýraznějších vědeckých osobností současné Přírodovědecké fakulty. Na katedře parazitologie (dříve parazitologie a hydrobiologie) působí od roku 1985. Svou odbornou kariéru zahájil v týmu prof. Kuldy a Čerkasova, kteří charakterizovali hydrogenosomy, zvláštní organely nejasného evolučního původu, u parazitického prvoka *Tritrichomonas foetus*. V 90. letech minulého století spolu s prof. Kuldou vybudoval na Přírodovědecké fakultě UK jedno z prvních moderních pracovišť - Laboratoř molekulární a biochemické parazitologie. Na fakultě založil a vybavil laboratoř sekvenace DNA a vedl ji deset let, v roce 2008 pak založil laboratoř hmotnostní spektrometrie umožňující další kvalitativní skok ve výzkumu. V letech 2007–2015 působil jako vědecký koordinátor na UK při budování evropského centra excelence BIOCEV a je místopředsedou rady BIOCEV.

Je autorem významných objevů na poli buněčné biologie prvků. Spolu se svým týmem popsal organely mitochondriálního původu, mitosomy, v lidském parazitu *Giardia intestinalis*, podílel se na objevu fragmentu respiračního komplexu 1 v hydrogenosomech trichomonád, což potvrdilo do té doby kontroverzní společný původ těchto organel s mitochondriemi, postuloval, že společnou vlastností mitochondriálních organel je přítomnost dráhy syntézy železosimých center esenciálních proteinů. Tyto a další objevy publikoval v prestižních časopisech jako Nature, Science, PNAS apod. Vedl katedru parazitologie a hydrobiologie a byl a je školitelem mnoha studentů všech stupňů studia, přednáší a je členem řady odborných rad a komisí.

„Ještě koncem osmdesátých let jsem si nedovedl představit, že většinu života strávím na Univerzitě Karlově a ještě méně během mého ročního pobytu v Číně, kde jsem studoval čínštinu,“ zavzpomínal prof. Jan Tachezy při předání medaile UK. „Když jsem se pak ale po roce 1989 vrátil, najednou bylo v této zemi všechno jinak a my si na Přírodovědecké fakultě říkali, že za 20-30 let bysme mohli být takovým středoevropským Oxfordem. Ty roky utekly velmi rychle a přestože patříme mezi 250 nejlepších univerzit světa, je před další generací úkol posunout nás ještě výše. To se ovšem nepovede bez zlepšení financování vysokých škol,“ připomněl na závěr palčivé téma současnosti.

Vědecká rada UK na svém pravidelném zasedání ve čtvrtek 21. září udělila zlaté pamětní medaile pěti významným osobnostem, jež jsou profesně spojeny s Univerzitou Karlovou. Pamětní medaile předal prorektor pro akademické kvalifikace profesor Jan Kuklík.

Na zasedání Vědecké rady UK byli oceněni:

prof. MUDr. Milena Černá, DrSc. (3. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v oboru hygieny a epidemiologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Milena Černá svůj profesní život spojila především se Státním zdravotním ústavem a 3. lékařskou fakultou UK, kde velmi aktivně stále působí. Z hlediska odborného zaměření se celoživotně orientovala zejména na toxické a genotoxické účinky faktorů prostředí, monitorování expozice populace toxickým a genotoxickým látkám a endokrinním disruptorům, a dále na sledování saturace látkami s benefičními účinky. Zásadní měrou přispěla k zavedení a rozvoji biomonitoringu na národní úrovni jako nástroje hodnocení expozice populace chemickým látkám z prostředí, sledování časových trendů a hodnocení zdravotních rizik, účastnila se přitom i mezinárodních projektů v této oblasti.

Jako dlouholetá šéfredaktorka časopisu Central European Journal of Public Health má hlavní zásluhu na

systematickém zvyšování odborné úrovně časopisu a získání IF. Na fakultě se podílela na reformě výuky hygieny a preventivního lékařství, dodnes hojně vyučuje v rámci magisterského studia i studií bakalářských a patří mezi oblíbené učitele. Své znalosti a zkušenosti předává studentům rovněž v rámci postgraduálního vzdělávání.

prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v oboru urologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc., emeritní přednosta Urologické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, funkci zastával v letech 1995-2009, současně byl i vedoucím Katedry urologie IPVZ v Praze. Vedle této významné pozice vykonával funkci vědeckého sekretáře České urologické společnosti ČLS JEP (1990-1996), zastával funkci předsedy Vědecké rady MZ ČR (1999—2004) a byl předsedou akreditační komise pro urologii a dětskou urologii MZ (2005—2010). Byl také stálým zástupcem ve výboru European Medical Research Councils of the European Science Foundation a členem Board of the European Urology Scholarship Programme a lektorem European School of Urology. V roce 1999 založil tradici Zimních urologických sympozií v České republice.

Po získání základní urologické erudice se zaměřil na dětskou urologii a jako vedoucí samostatného dětského oddělení v rámci Urologické kliniky FN2 s FP a FVL UK vybudoval centrum dětské urologie, které se stalo sídlem Subkatedry dětské urologie ILF. Spolu s doc. Utíkalovou, prof. Stefanem a doc. Krolupperem se stal spolutvůrcem moderní dětské urologie v naší zemi. V roce 1993 absolvoval studijní pobyt u prof. Mundyho a prof. Ransleyho v Londýně.

Jako vedoucí katedry urologie IPVZ prosadil vyšší požadavky na chirurgickou erudici mladých urologů, byly vytvořeny nové náplně oboru a rozšířena tradice pravidelných postgraduálních kurzů. V roce 1998 vydal trojdílnou monografii Urologie, která se stala základní učebnicí moderní urologie pro lékaře před atestací z urologie a z dětské urologie. Prof. Dvořáček je autorem či spolaautorem více než 300 odborných prací v domácích a zahraničních časopisech. Je čestným členem České urologické společnosti ČLS J.E.P., Slovenské urologické společnosti a Evropské urologické společnosti. Získal řadu významných ocenění, v roce 2013 mu udělil prezident ČR Miloš Zeman vyznamenání „Za zásluhy ve vědě a výzkumu“.

„Vše, čemu jsem se věnoval, jsem nedělal pro zásluhy, ale pro pacienty a blaho České republiky. Už po promoci jsem toužil po tom se na Univerzitu Karlovu vrátit a s výjimkou několika málo let, jsem zde strávil dlouhou dobu. Ocenění si velmi vážím,“ řekl prof. Jan Dvořáček.

prof. MUDr. Hana Papežová, CSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné dílo v oboru psychiatrie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Hana Papežová v letech 1993–1995 absolvovala odbornou stáž jako research assistant v Nathan S. Kline Institute, New York University v USA (prof. Volavka). Od roku 1995 pracovala jako odborný asistent na Psychiatrické klinice 1. lékařské fakulty UK, od roku 1998 jako vedoucí Centra pro poruchy příjmu potravy. V rámci postdoktorandského studia ve Výzkumném ústavu psychiatrickém (dnes Národní ústav duševního zdraví) v Praze a později i během stáže v Nathan S. Kline Institutu se věnovala výzkumu dlouhodobých průběhů schizofrenie, bipolární afektivní poruchy a studiu násilného chování. Má zkušenosti z poradenství i v krizové intervenci (Krizové centrum RIAPS Praha). Od roku 1989 se zabývá především poruchami příjmu potravy, výzkumem, výukou i klinickou praxí.

Je autorkou terapeutických vodítek pro léčbu poruch příjmu potravy. Založila Sekci pro poruchy příjmu potravy České psychiatrické společnosti, Svépomocnou asociaci pro podporu pacientů i jejich rodinných příslušníků a neziskovou organizaci E-clinic. Při výzkumu mechanismů poruch příjmu potravy a komorbidních poruch studuje nové fenotypy a usiluje o zavedení nových poznatků do klinické praxe a do preventivních edukačních programů. Hlavním cílem projektů je zkoumat mechanismy vztahů mezi vnímáním bolesti, vlastního těla a dalšími symptomy poruch příjmu potravy a jejich biologickými markery. Výstupy vedou k identifikaci prediktorů průběhu jednotlivých subtypů – anorexie, bulimie, psychogenní přejídání – a komorbidních onemocnění, k upřesnění indikací pro farmakologické (antipsychotika, antidepresiva, stimulancia) i nefarmakologické intervence (rTMS, kognitivní remediaci).

V roce 2004 iniciovala vznik specializovaného Denního stacionáře pro poruchy příjmu potravy. Reprezentuje Českou republiku v mezinárodních výzkumných projektech, spolupracuje se zahraničními Centry a v rámci Academy for Eating Disorders (AED) a European Council for Eating Disorders (ECED). Podílí se na výuce našich i zahraničních postdoktorandských studentů, atestační přípravě lékařů a na psychoterapeutickém výcviku a supervizi. Kromě 91 publikací ve vědeckých odborných časopisech je výsledkem její práce v oblasti poruch příjmu potravy také několik knih. „Problematické a léčbě poruch příjmu potravy se věnuji čtyřicet let a trápí mě, že v posledních letech počet případů vzrůstá. Mým cílem je proto zvýšit dostupnost lékařské péče,“ vyjádřila přání prof. Hana Papežová.

prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc. (1. LF UK) - zlatá medaile za významné celoživotní dílo v oboru ortopedie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc. patří mezi přední představitele oboru ortopedie u nás i v zahraničí. Na 1. lékařské fakultě začal pracovat po skončení studií, nejprve na Anatomickém ústavu, později na nynější I. ortopedické klinice 1. LF UK a FN Motol. Od r. 1990 do 2014 byl přednostou této kliniky, 6 let byl členem vedení fakulty ve funkci proděkana pro klinickou práci a řadu let byl členem Vědecké rady 1. lékařské fakulty UK. Patří mezi vynikající pedagogy a přední evropské odborníky v oblasti ortopedie. Těžištěm jeho práce je endoprotetika a vývoj kloubních náhrad, jejich klinické zkoušky a hodnocení. Výraznou aktivitou profesora Sosny je léčba nejzávažnějších postižení ramenního kloubu a vývoj implantátů pro náhradu ramene. Kromě ramenního kloubu se také podílel také na vývoji kyčelní a totální náhrady kolenního kloubu.

Z jeho dalších aktivit v posledních dvaceti letech je nutno jmenovat alespoň členství v České lékařské

akademii, v poradním sboru ministra zdravotnictví, funkce zástupce vedoucího redaktora Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae čechoslovaca, členství v redakčních radách časopisů Operative Orthopadie und Traumatologie a The Journal of Arthroplasty. Zastával funkci předsedy České společnosti pro ortopedii a traumatologii. Je autorem řady monografií a dalších významných vědeckých prací.

prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D. (PřF UK) - zlatá medaile za významné dílo v oboru parazitologie, vědeckou a pedagogickou činnost na UK

Prof. RNDr. Jan Tachezy je jednou z nejvýraznějších vědeckých osobností současné Přírodovědecké fakulty. Na katedře parazitologie (dříve parazitologie a hydrobiologie) působí od roku 1985. Svou odbornou kariéru zahájil v týmu prof. Kuldy a Čerkasova, kteří charakterizovali hydrogenosomy, zvláštní orgány nejasného evolučního původu, u parazitického prvoka *Tritrichomonas foetus*. V 90. letech minulého století spolu s prof. Kuldou vybudoval na Přírodovědecké fakultě UK jedno z prvních moderních pracovišť - Laboratoř molekulární a biochemické parazitologie. Na fakultě založil a vybavil laboratoř sekvenace DNA a vedl ji deset let, v roce 2008 pak založil laboratoř hmotnostní spektrometrie umožňující další kvalitativní skok ve výzkumu. V letech 2007–2015 působil jako vědecký koordinátor na UK při budování evropského centra excelence BIOCEV a je místopředsedou rady BIOCEV.

Je autorem významných objevů na poli buněčné biologie prvků. Spolu se svým týmem popsal orgány mitochondriálního původu, mitosomy, v lidském parazitu *Giardia intestinalis*, podílel se na objevu fragmentu respiračního komplexu 1 v hydrogenosomech trichomonád, což potvrdilo do té doby kontroverzní společný původ těchto orgánů s mitochondriemi, postuloval, že společnou vlastností mitochondriálních orgánů je přítomnost dráhy syntézy železosimých center esenciálních proteinů. Tyto a další objevy publikoval v prestižních časopisech jako Nature, Science, PNAS apod. Vedl katedru parazitologie a hydrobiologie a byl a je školitelem mnoha studentů všech stupňů studia, přednáší a je členem řady odborných rad a komisí.

„Ještě koncem osmdesátých let jsem si nedovedl představit, že většinu života strávím na Univerzitě Karlově a ještě méně během mého ročního pobytu v Číně, kde jsem studoval čínštinu,“ zavzpomínal prof. Jan Tachezy při předání medaile UK. „Když jsem se pak ale po roce 1989 vrátil, najednou bylo v této zemi všechno jinak a my si na Přírodovědecké fakultě říkali, že za 20-30 let bysme mohli být takovým středoevropským Oxfordem. Ty roky utekly velmi rychle a přestože patříme mezi 250 nejlepších univerzit světa, je před další generací úkol posunout nás ještě výše. To se ovšem nepovede bez zlepšení financování vysokých škol,“ připomněl na závěr palčivé téma současnosti.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=19696>